

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 3 juni 2020 – 12:00 uur d.d. 4 juni 2020

(SZW) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en DEF

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Met de persconferentie gisteravond is er aandacht voor de zomervakantie: hoe gaan we dat doen dit jaar? De leus van Rutte: 'wel ontspannen, niet verslappen' wordt herhaald in de nabeschouwingen op tv. Maar politieke leiders vragen zich af: is een vakantie op deze manier nog wel ontspannen?
- De GGD-testlijn kampt dan wel met kinderziektes, maar de GGD's kunnen de vraag naar coronatests goed aan. Wel zijn door de problemen bij de telefoonlijn minder afspraken gemaakt (16.000) voor coronatests dan mogelijk was geweest. Het maken van een afspraak gaat echter steeds soepeler. Tot nu toe zijn sinds 1 juni 9.500 tests afgenomen, waarbij in minder dan 1% van de gevallen corona is aangetroffen.
- Uit onderzoek van de Patiëntenfederatie Nederland blijkt dat huisartsen tot 1,2 miljoen verwijzingen hebben uitgesteld door de coronacrisis. Zij willen het aantal verwijzingen voorlopig beperken om dit 'stuwmeer' aan reguliere zorgvraag op te lossen. Overigens mijdt één op de vijf mensen met klachten nog steeds de huisarts uit angst voor besmetting, aldus de Patiëntenfederatie.
- De Denktank Coronacrisis (met daarin werkgevers, vakbonden, CPB, SCP) publiceert vandaag een advies over het verkeer tijdens de coronacrisis. Volgens de denktank kan de verspreiding van het virus alleen worden voorkomen als mensen thuis werken, werktijden over de dag worden uitgesmeerd en als (deels) op afstand les wordt gegeven. Alleen het gebruik van een mondkapje in het OV volstaat niet. De denktank is het antwoord op de aanzwellende roep om andersoortige deskundigen, naar het medische OMT.
- Volgens CNV trekken 'steeds meer' werkgevers zich weinig aan van de coronamaatregelen. De vakbond ontvangt wekelijks tientallen klachten daarover. Zo vragen werkgevers onder meer hun werknemers om gewoon te komen werken als zij verkoudheidsklachten hebben. Ook FNV ontvangt klachten daarover.
- De media berichten verschillend over een tekort aan beschermende middelen voor zorginstellingen. *NRC* meldt een tekort aan schorten, maar andere media stellen dat het alleen handschoenen betreft.

Karakterisering berichtgeving

- De media-aandacht gaat vooral uit naar de anti-racismeprotesten. Daarbij worden de protesten in Nederland minder bekeken vanuit het perspectief van coronabesmettingen en meer met aandacht voor racisme in Nederland. Daarbij wordt wel vermeld dat het protest in Rotterdam is ontbonden wegens te onvoldoende houden van de afstand. Enige aandacht ook voor het handelen van burgemeester Halsema.
- Het aangekondigde versoepelen van het reisadvies voor twaalf Europese landen kan ook op media-aandacht rekenen. Daarbij wordt ook gewezen op de opmerking van premier Rutte dat reizigers die nu een reis boeken niet worden gerepatriëerd als het reisadvies weer wordt aangescherpt.
- Volgens *NRC* toont de boodschap van de persconferentie hoe politiek Den Haag langzaam uit de crisisstand komt; de toon is lichter en luchtiger en de glimlach van Rutte is terug.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Identiteiten

- De Haagse basisschool De Springbok sluit voorlopig zijn deuren vanwege een mogelijke uitbraak van het coronavirus. Op de school zijn twee leraren besmet met het coronavirus. Ook zijn er zeven kinderen met maag- en darmklachten. Zij worden getest op het coronavirus.

Oorzaken

- De kans dat insecten corona verspreiden is verwaarloosbaar, aldus een team wetenschappers van Wageningen University, Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit van Kopenhagen.

Scenario's

- De Denktank Coronacrisis adviseert dat de verspreiding van het virus alleen kan worden voorkomen als mensen thuis werken, werktijden over de dag worden uitgesmeerd en als (deels) op afstand les wordt gegeven. Het advies heeft betrekking op de fase van ná 1 september.
- Het UWV verwacht dat door de coronacrisis de werkgelegenheid in Nederland krimpt, maar ziet regionale verschillen. Vooral Groot-Amsterdam en Zuidoost-Nederland lijken getroffen. In de regio's Groningen, Rijk van Nijmegen en Zuid-Holland Centraal is het verwachte verlies van werkgelegenheid het kleinst.
- De Nederlandse toerismebranche zal naar schatting van ING in juli en augustus 4 miljard euro mislopen.

Informatiebehoefte

Zorg

- 5,5% van de bloeddonoren heeft antistoffen tegen corona. Dat is een lichte stijging ten opzichte van een maand geleden. De meting toont dat groepsimmuniteit een onrealistisch streven is. Daarvoor moet meer dan 60% van de bevolking immuun zijn. In dit tempo duurt het nog zeker twee jaar voordat die 60% wordt bereikt. Bovendien gaan virologen ervan uit dat verworven immuniteit niet blijvend is en mensen na een paar jaar opnieuw kunnen worden besmet. Naar het nu lijkt, zal alleen een vaccin het virus stoppen.
- Uit onderzoek van de Patiëntenfederatie Nederland blijkt dat 1 op de 5 patiënten met gezondheidsklachten nog altijd de huisarts mijdt. Mensen zijn bang om besmet te worden of denken dat de huisarts het te druk heeft. 55% van de mensen geeft aan hier in enige mate nadelige gevolgen van te merken.
- Uit cijfers van het platform ZorgDomein blijkt dat het aantal uitgestelde verwijzingen door huisartsen is opgelopen tot 1,2 miljoen. Volgens Patiëntenfederatie Nederland staan vier op de tien mensen die een ziekenhuisafpraak hadden of een afspraak voor reguliere zorg wilden maken, nog altijd op de wachtlijst. Bij 11% gaat het om een uitgestelde operatie. De meest spoedeisende zaken worden wel opgepakt. Ziekenhuizen communiceren niet altijd goed: 'Het is de patiënt met de uitgestelde afspraak vaak onduidelijk wanneer hij wel terecht kan, of hij zelf contact moet opnemen of dat er gebeld of gemaïld zal worden.'

Arbeidsmarkt

- Steeds meer werkgevers hebben lak aan de geldende coronaregels, aldus CNV. De vakbond krijgt daar wekelijks tientallen klachten over binnen. Zo worden werknemers regelmatig gevraagd om te komen werken, terwijl zij met verkoudheidsklachten kampen. Dat is in strijd met de RIVM-richtlijnen. De AWWN herkent het geschetste beeld niet en zegt dat bedrijven juist veel doen om aan de regels te voldoen. Ook bij vakbond FNV komen meldingen binnen over werkomstandigheden en de coronaregels. Een rapport is echter nog niet beschikbaar, waardoor FNV nog geen algemeen beeld kan schetsen.
- Walibi Holland zegt dat de nieuwe NOW geen enkel aanknopingspunt biedt voor de attractie-branche. 'Het kabinet heeft niet de moeite genomen om bij de branche te rade te gaan welke constructie wél zou werken'.

Vakantiereizen naar het buitenland

- De aangekondigde versoepeling van het reisadvies voor twaalf Europese landen leidt tot vragen bij BZ over de mogelijkheden van vakantiereizen naar specifieke landen en op de langere termijn. De website Nederlandwereldwijd.nl ligt tijdens de persconferentie van Rutte plat door het grote aantal bezoekers.

Economie en bedrijfsleven

- De Waddeneilanden willen dit jaar 20 miljoen euro steun vanwege de economische gevolgen van de crisis. Voor 2021 vragen zij 14 miljoen euro ter vermindering van de economische afhankelijkheid van toerisme.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Antiracismedemonstraties

- Burgemeester Halsema (Amsterdam) en de politie erkennen in een brief aan de gemeenteraad dat ze er 'finaal naast' zaten bij de demonstratie op de Dam. Gemeenteraadsleden uit zowel coalitie als oppositie vinden dat burgemeester Halsema zelf verantwoordelijkheid moet nemen en niet moet wijzen naar de

politie, omdat volgens haar de juiste informatie ontbrak. Premier Rutte noemt het protest 'in deze vorm' onverantwoord. Het gaat om een grondrecht, maar mensen moeten wel voldoende afstand bewaren.

- Burgemeester Aboutaleb heeft gisteren een eind gemaakt aan een demonstratie in Rotterdam, omdat demonstranten onderling onvoldoende afstand hielden. Op sommige plekken was het daarna onrustig.
- Voor vanavond staan onder meer in Den Haag en Amsterdam demonstraties gepland voor de opvang van alleenreizende kinderen die in kampen op de Griekse eilanden verblijven. Organisator Hella Rottenberg stelt dat er naar het protest op de Dam niet meer dan 100 mensen moeten komen.

Arbeidsmarkt

- Het kabinet gaat de weggevallede inkomsten van een grotere groep flexwerkers en oproepkrachten opvangen. Wie in februari nog 400 euro of meer (bij)verdiende en niet in aanmerking komt voor een uitkering kan zich vanaf 22 juni melden bij het UWV voor een maandbedrag van 550 euro. Het kabinet komt daarmee tegemoet aan kritiek vanuit de Kamer op een eerder voorstel ter ondersteuning van flexwerkers.

Financieel

- Economen van ING, ABN Amro en enkele grote obligatiefondsen verwachten dat de Europese Centrale Bank vandaag een extra steunpakket ter waarde van 500 miljard euro zal aankondigen om de gevolgen van de coronacrisis te bestrijden.

Verkeer

- De Denktank Coronacrisis (met daarin werkgevers, vakbonden, CPB, SCP) publiceert vandaag een advies over het verkeer tijdens de coronacrisis. Volgens de denktank kan de verspreiding van het virus alleen worden voorkomen als mensen thuis werken, werktijden over de dag worden uitgesmeerd en als (deels) op afstand les wordt gegeven. Alleen het gebruik van een mondkapje in het OV volstaat niet. De denktank is het antwoord op de aanzwellende roep om andersoortige deskundigen, naar het medische OMT.

Openbaar vervoer

- NRC meldt dat de onderhandelingen tussen het openbaar vervoer en de regering over een vergoeding voor de door de coronacrisis veroorzaakte miljoenenverliezen vast zijn gelopen. Als resultaat uitblijft, zien de stads- en streekvervoerders zich gedwongen om weer minder frequent te gaan rijden.

Vakantie-reizen naar het buitenland

- Premier Rutte kondigt de versoepeling aan van het reisadvies voor twaalf Europese landen vanaf 15 juni. Ook de zes Caraïbische delen van het koninkrijk gaan van een oranje naar een geel reisadvies. Het RIVM gaat wekelijks adviseren over versoepeling of verscherping van het reisadvies. Rutte raadt mensen aan wanneer mogelijk hun vakantie uit te stellen of te spreiden. Mensen die toch reizen naar een land met een rood of oranje reisadvies moeten twee weken in quarantaine.
- Rutte benadrukt dat vakantiegangers die nu een vakantie boeken niet worden gerepatriëerd als een reisadvies weer wordt aangescherpt. Deze uitspraak wordt door veel media overgenomen.
- NRC adviseert mensen vooraf hun verzekeraar te bellen om te zien wat de reisverzekering allemaal dekt bij een reis naar het buitenland. Volgens de krant worden zorgkosten sowieso gedekt, maar kunnen de kosten snel oplopen bij een onverwachte aanscherping van het reisadvies.

Digitale vaardigheden

- Volgens een peiling van ouderenbond ANBO is een derde van de ouderen die voor de corona-uitbraak niet op internet zat er alsnog gebruik van gaan maken. Senioren die al online waren, zijn vaak meer met internet gaan doen. Bijna de helft is vaker gaan beeldbellen. 90% gebruikt dagelijks internet.

Betekenisgeving

Vakantie-reizen naar het buitenland

- Rutte zegt dat op vakantie naar het buitenland een risico blijft, onder meer omdat het reisadvies weer verscherpt kan worden. Wees wijs op reis, aldus de premier. Hij vraagt vakantiegangers 'minimaal' de Nederlandse regels in acht te nemen. Het AD spreekt van 'forse waarschuwingen.'
- Volgens *De Telegraaf* zijn Nederlanders terughoudend om in het buitenland op vakantie te gaan, onder meer vanwege virusangst, maar ook vanwege 'gedoe.' *Trouw* schrijft dat je op vakantie net als bij andere coronamaatregelen zelf verantwoordelijk bent voor je gezondheid en het naleven van regels.
- De ANVR is blij met de versoepeling van het reisadvies, maar had meer gewild. De reizigersorganisatie verwacht een 'stormloop' aan boekingen. Het gele reisadvies is een 'mooi begin', maar reizigers zouden meer zekerheid willen. TUI spreekt van een 'eerste, betekenisvolle stap' die 'perspectief' geeft.
- Het kabinet neemt volgens diverse media een risico met het versoepelen van de reisadviezen, vanwege de hogere kans op besmetting door drukte en reisbewegingen. De verwachting is dat mogelijk negatieve reisadviezen voor specifieke regio's zullen volgen. Economische motieven en behoefte aan 'vrijheid' zouden een rol hebben gespeeld bij de versoepeling.

Arbeidsmarkt

- CDA wil dat het kabinet nog deze maand met een oplossing komt voor zzp'ers die in Nederland hun brood verdienen, maar net over de grens met België of Duitsland wonen. Zij komen nu niet in aanmerking voor de coronaregelingen van de overheid. Het gaat volgens het CDA om zo'n 3.500 mensen.
- Nationale Nederlanden en HR-bedrijf Crunchr melden op basis van onderzoek dat sinds het begin van de coronamaatregelen thuiswerkers meer tevreden zijn over de manier waarop ze vanuit huis kunnen werken. Ook zijn mensen thuiswerkers steeds positiever over hun productiviteit.

Economie en bedrijfsleven

- Het is 'merkwaardig en onverstandig' dat de slachterij van Vion in Boxtel openblijft, aldus hoogleraren in het AD. Daarmee ontstaat het risico dat besmette medewerkers elkaar en hun omgeving besmetten. FNV is blij voor de werkgelegenheid dat de slachterij doordraait, maar noemt het niet uit te leggen dat de ene slachterij moet sluiten en de andere niet. Ouwehand (PvdD-Kamerlid) wil dat minister De Jonge optreed.
- De ontruiming van nertsenfokkerijen krijgt reacties uit de politiek. Zo steunt CDA het besluit en wil PvdA dat nertsenbedrijven versneld worden gesloten, terwijl PvdD en GroenLinks willen dat geruimde bedrijven niet opnieuw starten. De Nederlandse Federatie Edelpelsdierhouders en LTO-vakgroep Nertsenhouderij tonen begrip voor de ruiming, maar willen wel dat nertsenhouders door de situatie heen worden geholpen.

Financieel

- Diverse economen menen dat de 750 miljard euro die de Europese Centrale Bank heeft uitgetrokken als economische ondersteuning niet genoeg is.

Onderwijs

- Op de aankondiging dat basisscholen vanaf 8 juni weer volledig opengaan, wordt op sociale media wisselend gereageerd. Sommige ouders houden hun kind liever thuis, omdat ze tot een risicogroep behoren of omdat ze geschrokken zijn van de besmettingen bij de Haagse school en eerder bij andere scholen.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders overleden, besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Patiënten, medewerkers en bezoekers van ziekenhuizen • Patiënten met uitgestelde zorg • Nertsenfokkers en vleesbedrijven	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Patiëntenfederatie	• Algemeen publiek • Politici